

Sygn.akt III AUa 660/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 stycznia 2019 r. w B.

sprawy z odwołania E. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 lipca 2018 r. sygn. akt III U 824/17

I. oddala apelację,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. na rzecz E. O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Alicja Sołowińska SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

Sygn. akt III AUa 660/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. decyzją z 4 sierpnia 2017 r. stwierdził, że E. O. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 18 lipca 2015 r.

E. O. odwołała się od tej decyzji. Podniosła, że w spornym okresie prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, poszukując klientów.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, że E. O. w spornym okresie nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej. Stworzyła jedynie pozory mające świadczyć o jej prowadzeniu, aby uzyskać świadczenia z ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z 12 lipca 2018 r. zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że E. O. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 18 lipca 2015 r. Sąd zasądził również od organu rentowego na rzecz E. O. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Okręgowy ustalił, że E. O. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 grudnia 2012 r. Przeważająca działalność to sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami. W ramach tej działalności dokonywała sprzedaży urządzenia kuchennego T. oraz odkurzaczy R.. Początkowo E. O. zadeklarowała podstawę wymiaru składek w wysokości 480 zł. Następnie, gdy dowiedziała się, że jest w ciąży, za grudzień 2013 r. opłaciła składkę 9 125 zł. Od 1 stycznia 2014 r. do 23 czerwca 2014 r. E. O. przebywała na zasiłku chorobowym, od 24 czerwca 2014 r. do 22 czerwca 2015 r. – na zasiłku macierzyńskim i od 23 czerwca 2015 r. do 17 lipca 2015 r. ponownie na zasiłku chorobowym. W okresie od 18 lipca 2015 r. do 29 września 2015 r. była zdolna do pracy. Następnie od 30 lipca 2015 r. do 21 lipca 2017 r. korzystała z kolejnych zasiłków (chorobowy, opiekuńczy, chorobowy, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie zeznania świadków: L. S. (1), T. D., B. B., S. C., A. F., A. G., M. J., M. P., M. S., dokumentów oraz zeznań odwołującej, E. O.. Sąd odwołał się do art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.), które regulują podleganie osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą ubezpieczeniu społecznemu od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Oceniając, czy w okresie od 18 lipca 2015 r. do 29 lipca 2015 r. E. O. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i w związku z tym podlegała obowiązkowo z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, Sąd podkreślił, że zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności. Określenie przez samego przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności wpisywanej do ewidencji powoduje jedynie istnienie domniemania faktycznego, że ta działalność została podjęta oraz że jest prowadzona, jeśli odpowiedni wpis figuruje nadal w rejestrze (wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2010 r., IV CSK 371/09). W wyroku z 14 września 2007 r. (III UK 35/07) Sąd Najwyższy stwierdził, że o prowadzeniu działalności gospodarczej rodzącej obowiązek ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie decyduje, sam w sobie, wpis do ewidencji działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że zgodnie z obowiązującym w spornym okresie art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.), pozarolniczą działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Do uznania działalności gospodarczej nie jest konieczne faktyczne wykonanie usługi, ale sam fakt, że jest ona oferowana i możliwa do realizacji (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z 15 października 2010 r., (...) SA/Wa (...)).

Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołująca przedstawiła szereg dowodów na okoliczność tego, że w spornym okresie poszukiwała nabywców urządzenia R.. Wykonywała tzw. prezentacje tego urządzenia. Posiadała własny odkurzacz i nim posługiwała się w trakcie prezentacji. Z zeznań świadków: B. B., S. C., A. F., A. G., M. J. i M. S. wynika, że w spornym okresie osoby te brały udział w prezentacjach odkurzacza przeprowadzonych przez E. O.. Świadczenie ze szczegółami opisywali przebieg prezentacji. Wskazywali inne osoby, które brały w niej udział. Ich zeznania (składane po odebraniu od nich przyrzeczenia) znajdują potwierdzenie w protokołach z przeprowadzanych prezentacji. Z protokołów tych wynika, że prezentacje były przeprowadzone: 21 lipca 2015 r., 26 lipca 2015 r., 27 lipca 2015 r., 27 lipca 2015 r., 29 lipca 2015 r. Zdaniem Sądu to, że świadkowie należą bądź do kręgu rodziny bądź bliskich znajomych czy sąsiadów nie dyskwalifikuje ich zeznań. Nie można bowiem wykluczyć, że odwołująca po długiej przerwie w działalności związanej z macierzyństwem, poszukiwała klientów wśród osób, które znała. Z zeznań A. F. wynikało dodatkowo, że przed paru laty kupiła od odwołującej T., a z zeznań M. P. wynikało, że w 2012 r. lub

2013 r. także kupiła za pośrednictwem odwołującej T. po wykonaniu przez nią prezentacji. Nadto zgłosiła się do odwołującej w sprawie gwarancji na T. i mimo że przypadało to na okres, gdy odwołująca miała przerwę w działalności w związku z macierzyństwem, to odwołująca pomogła świadkowi w uzyskaniu pomocy gwarancyjnej. Do świadka M. S. odwołująca musiała zorganizować sobie transport, gdyż świadek mieszka w Z.. Świadek S. C. potwierdził, że zawiózł tam odwołującą w ramach pomocy rodzinnej.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków, bo w istocie to w ich domach były przeprowadzane prezentacje przez odwołującą. Niektórzy świadkowie byli już wcześniej nabywcami sprzętów oferowanych przez odwołującą, dlatego mogli zostać przez nią zakwalifikowani jako potencjalni chętni do nabycia kolejnego urządzenia. Nadto z zeznań świadka T. D. wynika, że zawarł z odwołującą umowę o świadczenie usług, na podstawie której zobowiązał się do udostępnienia E. O. urządzenia do przeprowadzenia prezentacji. W przypadku pozyskania klientów przez odwołującą – świadek miał dostarczyć urządzenie, gdyż miał zawartą umowę dealerską z firmą, która te urządzenia sprzedaje w Polsce. Z jego zeznań wynika, że w lipcu 2015 r. przeszkolił odwołującą na 1-2 spotkaniach. Ponieważ odwołująca wcześniej zajmowała się sprzedażą tych urządzeń, szybko została przygotowana do przeprowadzania prezentacji. Za sprzedaż urządzenia mieli dzielić się prowizją. Rola odwołującej sprowadzała się do poszukiwania klientów, a umowę z nimi miał podpisywać T. D.. Z jego zeznań wynikało też, że prawie doszło do sprzedaży jednego odkurzacza, ale klientka w ostatniej chwili rozmyśliła się. Klientką tą była M. S., która potwierdziła w swych zeznaniach chęć kupna odkurzacza. Sąd uznał zeznania T. D. za wiarygodne, wskazując, że korelują one z zebrany materiał dowodowy i znajdują potwierdzenie w pisemnej umowie o świadczenie usług datowanej na 18 lipca 2015 r.

Sąd zaznaczył, że świadek L. S. (1) jest dyrektorem handlowym V., która to firma zajmuje się sprzedażą T.. Odwołująca współpracowała z tą firmą przed ciążą i z zeznań świadka wynika, że była oceniana jako osoba z potencjałem. Ponieważ firma wprowadzała na rynek nowe urządzenie, to odnawiała kontakty ze wszystkimi swoimi dotychczasowymi przedstawicielami. Rozmawiała w związku z tym z E. O. w lipcu 2015 r. telefonicznie i osobiście. Zapadła obopólna deklaracja o chęci dalszej współpracy, świadek podała odwołującej terminy szkoleń, które musiałaby ukończyć. Jednak do współpracy nie doszło, gdyż uniemożliwił to stan zdrowia E. O.. Sąd uznał zeznania tego świadka za wiarygodne, bo korelowały z pozostałymi dowodami, z których wynika, że odwołująca w spornym okresie miała wolę powrotu do wykonywania działalności gospodarczej i poszukiwała w tym okresie klientów.

Sąd zaznaczył, że organ rentowy nie przedstawił dowodów, które mogłyby być przeciwwagą dla dowodów przedstawionych przez odwołującą. Uznał, że odwołująca w spornym okresie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, gdyż zostały spełnione przesłanki z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej. Z tego względu Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania orzekł zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz.1800).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną i wybiórczą, a nie swobodną, ocenę materiału dowodowego i pominięcie w tej ocenie:

a) okoliczności dotyczących krótkiego okresu wykonywania czynności przez ubezpieczoną, stworzenia przez odwołującą pozoru tytułu do ubezpieczenia i celu związanego z uzyskiwaniem świadczeń z ubezpieczenia społecznego od maksymalnej podstawy,

b) zeznań świadka L. S. (1) (dyrektora handlowego firmy (...)), załącznika nr 1 do umowy o współpracy z (...) Sp. z o.o. REGULAMIN DZIAŁANIA TR, złożonego przez ubezpieczoną przy piśmie z 5 lipca 2017 r. do akt postępowania administracyjnego, Tygodniowego Ramowego Harmonogramu Pracy i Zadań złożonego przez

pełnomocnika ubezpieczonej do ww. akt przy piśmie z 11 lipca 2017 r., z których wynikały zasady współpracy z firmą (...), kontaktów E. O. w celu podjęcia ponownej współpracy,

c) zeznań świadka T. D. dotyczących wykonywania współpracy na rzecz firmy (...), niezwiązania się przez E. O. umową współpracy z tą firmą ze względu na stawiane przedstawicielowi handlowemu wymogi, we własnym imieniu i pod własnym nazwiskiem, jako przedstawiciela handlowego tej firmy, niesprzedania przez odwołującą w ramach umowy z T. D. z 18 lipca 2015 r. żadnego urządzenia,

d) zeznań odwołującej E. O. składanych w charakterze strony na rozprawie 12 lipca 2018 r., jej zdenerwowania związanego z możliwością przegrania sprawy, zawieszenia działalności gospodarczej przez odwołującą,

e) okoliczności związanych z przebywaniem od 30 lipca 2015 r. ponownie przez E. O. na zwolnieniu lekarskim niezwiązanym z ciężką,

f) bezzasadne uznanie za wiarygodne zeznań świadków przesłuchanych na rozprawie 30 stycznia 2018 r. oraz zeznań świadka M. S. przesłuchanej przez SR w Zgierzu w kwestii przeprowadzanych w lipcu 2015 r. przez E. O. prezentacji oraz protokołów z prezentacji opatrzonej ich podpisami, w sytuacji gdy wszyscy stanowili krąg jej znajomych bądź byli z nią spokrewnieni, dlatego zeznania te nie korzystają z przyimiotu wiarygodności,

g) w konsekwencji błęd w ustaleniach faktycznych polegający na niewłaściwym uznaniu, że odwołująca w okresie od 18 lipca 2015 r. do 29 lipca 2015 r. wykonywała działalność gospodarczą, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że zamiarem odwołującej było jedynie stworzenie pozorów wykonywania tej działalności oraz uzyskiwanie w długim okresie czasu wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 4 Ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 2 Ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej poprzez uznanie, że E. O. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 18 lipca 2015 r.,

3. naruszenie art. 58 k.c. w związku z art. 83 ust. 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sprawie w kontekście oceny zachowania odwołującej E. O. pozorującej wykonywanie działalności gospodarczej w okresie od 18 lipca 2015 r. do 29 lipca 2015 r.

Organ rentowy wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentów, tj. wydruków ze strony internetowej:

- (...) [handlowy/dolaczenie-do-zespołu/](#)
- (...)

na okoliczność zasad wykonywania współpracy na rzecz firm (...) w związku z ustaleniem przez Sąd, że odwołująca wykonywała działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży urządzeń produkowanych przez firmę (...) w krótkim okresie 12 dni lipca 2015 r., wskazując, że organ rentowy ma możliwość powołania tych dowodów dopiero obecnie, po przeanalizowaniu motywów uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce. Końcowo organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, a wskazane w niej zarzuty nie prowadzą do odmiennej oceny materiału dowodowego sprawy niż ta, którą Sąd Okręgowy dokonał i przyjął za podstawę swojego rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy właściwie ustalił stan faktyczny sprawy w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia. Ustalenia te dotyczą istotnych dla sprawy okoliczności i zostały dokonane na podstawie właściwie

ocenionych dowodów. Ocena tych dowodów uwzględnia zasady doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oraz nie przekracza granic swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego).

Zaskarżona decyzja organu rentowego z 4 sierpnia 2017 r. stwierdza, że z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej odwołująca E. O. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 18 lipca 2015 r. Decydujące znaczenie w sprawie ma ustalenie, czy od 18 lipca 2015 r. do 29 lipca 2015 r. E. O. powinna polegać tym ubezpieczeniom na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 Ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 121 ze zm., zwanej dalej: u.s.u.s.), ponieważ zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Osoby te podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1 u.s.u.s.), zaś dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 2 u.s.u.s.). Zgodnie z art. 13 pkt 1 u.s.u.s. osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona. W myśl art. 8 ust. 6 pkt 1 u.s.u.s. (w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie) za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Zgodnie z art. 2 obowiązującej wówczas Ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 584 ze zm.) za działalność gospodarczą należy rozumieć zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w uchwale z 6 grudnia 1991 r. (III CZP 117/91), do cech działalności gospodarczej należą: a) zawodowy, a więc stały charakter, b) powtarzalność podejmowanych działań, c) podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania, d) uczestnictwo w obrocie gospodarczym, e) cel zarobkowy. Podstawą do powstania obowiązku ubezpieczeń na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest zatem faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, w tym gospodarczej, co oznacza, że wykonywanie tej działalności to rzeczywista działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Prowadzenie działalności gospodarczej stanowi tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, o ile faktycznie osoba ubezpieczona wykonuje tę działalność, choć stopień natężenia jej aktywności może być różny. Intencyjne zadeklarowanie wysokiej podstawy wymiaru składek może jedynie sugerować, że działalność nie była wykonywana w sposób ciągły, zorganizowany i zarobkowy.

Krótki okres między rozpoczęciem działalności gospodarczej a zwolnieniem lekarskim może mieć znaczenie tylko z punktu widzenia wymogu zachowania ciągłości działalności gospodarczej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyrok z 16 stycznia 2014 r., I UK 235/13; wyrok z 13 września 2016 r., I UK 455/15) przyjmuje się, że dla zakwalifikowania danej działalności jako działalności gospodarczej istotne znaczenie ma jej ciągłość i zarobkowy charakter. Ciągłość działalności gospodarczej ma dwa aspekty. Pierwszy to powtarzalność czynności, pozwalająca na odróżnienie działalności gospodarczej od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usług, które same w sobie nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą, drugi aspekt zaś to zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej.

Ze stanu faktycznego sprawy wynika, że 18 lipca 2015 r. E. O. oraz T. D., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo-Usługowa (...), zawarli umowę o świadczenie usług handlowych, na podstawie której T. D. zobowiązał się do udostępnienia urządzenia niezbędnego do wykonywania usługi. 20 lipca 2015 r., 21 lipca 2015 r., 26 lipca 2015 r., 27 lipca 2015 r., 29 lipca 2015 r. odbyły się prezentacje urządzenia R.. W tych dniach A. F., M. S., A. G., M. J., J. Ś. i B. B. wypełnili ankietę oceny prezentacji i wskazali osoby, z którymi miał się skontaktować przedstawiciel (...) sp. z o.o. 24 lipca 2015 r. T. D. przekazał odwołującej urządzenie wielofunkcyjne R.. Był to nowy odkurzacz, fabrycznie zapakowany, który był przeznaczony dla klienta, który wyraził chęć kupna odkurzacza po prezentacji. Świadek L. S.

(1) (dyrektor (...) sp. z o.o. sp.k.) potwierdziła, że firma zajmuje się sprzedażą T.. Na rozprawie 30 stycznia 2018 r. wskazała, że około 12 lat temu spotkała się z odwołującą na prezentacji T.. Wówczas świadek była menagerem grupy, kierownikiem i pracowała w terenie, natomiast odwołująca była przedstawicielem (...) sp. z o.o. sp.k. Świadek wielokrotnie kontaktował się z odwołującą w zakresie wznowienia współpracy. Tak samo kontaktowała się również z innymi osobami, które były przedstawicielami firmy i z pewnych powodów musieli zakończyć współpracę. Warunkiem nawiązania współpracy z przedstawicielem handlowym jest prowadzenie przez niego działalności gospodarczej. Przed współpracą wymaga się przygotowania do pracy i zebrania listy kontaktów do osób zainteresowanych prezentacją, a dopiero następnie jest podejmowana decyzja o współpracy i przeprowadza się przygotowanie zawodowe.

Świadek T. D. prowadzi działalność gospodarczą i świadczy usługi (...) sp. z o.o. sp.k. i (...) sp. z o.o. sp.k., które sprzedają urządzenia w sprzedaży bezpośredniej. (...) sp. z o.o. sp.k. sprzedaje urządzenie R., a (...) sp. z o.o. sp.k. – urządzenie T.. Świadek nie podlega L. S. (1), ale dyrektorowi innego oddziału. Nakłonił odwołującą do rozpoczęcia współpracy również z (...) sp. z o.o. sp.k. Przygotowywał odwołującą do pracy przedstawiciela tej firmy, szkoląc ją w zakresie wypełniania dokumentów i przeprowadzenia prezentacji. Przeszkolenie odbywa się średnio na jednym bądź dwóch spotkaniach. Odwołująca знаła urządzenie R. i pracę w branży. Sama układała plan prezentacji i sama pozyskiwała klientów. Świadek dostarczył jej urządzenie R., które zostało zamówione dla konkretnego klienta. Odwołująca nie mogła otrzymać urządzenia bezpośrednio od firmy, bo świadek miał zawartą z producentem umowę dealerską. Był pośrednikiem. To świadek zawierał i podpisywał z klientem umowę sprzedaży urządzenia. Odwołująca miała za zadanie pozyskać potencjalnych klientów, przeprowadzić prezentację, przygotować dokumenty i urządzenie do sprzedaży. Zarabiała na prowizji. Odwołująca nie wiązała się z firmą umową, bo przedstawiciel zatrudniony przez firmę musi spełniać określone wymogi, np. kilka razy w tygodniu być w biurze w W., przechodzić szkolenia u innych, rozliczać się z prezentacji i pozyskiwanych klientów. Odwołująca rozliczała się tylko ze świadkiem T. D., nie musiała jeździć do W. ani przechodzić szkoleń.

Odwołująca przeprowadziła prezentację odkurzacza R. u świadków B. B., S. C., A. F., A. G., M. J., M. S., E. B. jest sąsiadką odwołującej. W 2017 r. jej mąż kupił R. do swojej firmy, ale od innej osoby niż odwołującą. Świadek kontaktował się w tej sprawie z odwołującą, ale miała wówczas przerwę w prowadzeniu działalności w związku z urodzeniem dziecka. Świadek posiada T., ale kupiła go jeszcze przed poznaniem odwołującej.

Dla świadka S. C. odwołująca jest żoną jego ciotecznego brata. Świadek nie kupił odkurzacza R., bo posiada centralny odkurzacz, ale jego żona była zainteresowana kupnem tego odkurzacza. W wakacje 2015 r., w ramach przysługi rodzinnej, świadek wiozł odwołującą na prezentację do Z., bo odwołująca miała wówczas niesprawny samochód.

Świadek A. F. jest sąsiadką odwołującej. Obie mieszkają na tym samym osiedlu. Świadek kupiła od odwołującej T. około 5 lat licząc od dnia rozprawy przeprowadzonej 30 stycznia 2018 r., natomiast około 2-3 lata przed rozprawą odwołująca prezentowała jej odkurzacz R.. Świadek A. G. i świadek M. J. nie kupiły od odwołującej odkurzacza R., bo był on dla nich za drogi. W 2012 lub w 2013 r. świadek M. P. kupiła od odwołującej T. podczas prezentacji tego urządzenia. Po przeprowadzce do nowego miejsca zamieszkania (co nastąpiło w 2014 r.) kontaktowała z odwołującą w sprawie zniszczonej obudowy T.. W 2015 r. odwołująca koordynowała wymianę obudowy tego urządzenia. Wszystkie sprawy w tym zakresie załatwiała z odwołującą. Świadek nie wiedziała, czy jest biuro, w którym można zgłaszać naprawę gwarancyjną. W sierpniu 2015 r. świadek była umówiona z odwołującą na prezentację odkurzacza R.. Nie doszło do prezentacji tego odkurzacza ze względu na problemy zdrowotne odwołującej. Spotkanie zostało przełożone przez odwołującą.

Ponadto odwołująca przeprowadzała w domu świadka M. S. prezentację odkurzacza piorąco-sprzątającego R. i urządzenia wielofunkcyjnego do kuchni T.. Prezentacja R. była w okresie wakacyjnych 2015 r. Na prezentacji odwołująca była z mężczyzną. Podczas prezentacji świadek podjęła decyzję o kupnie R., a nowe urządzenia miało zostać jej dostarczone w ciągu tygodnia. Ostatecznie świadek rozmyśliła się i nie nabyła urządzenia.

24 maja 2017 r. E. O. odbyła spotkanie informacyjne oraz szkolenie przygotowujące do dalszej współpracy z firmą (...) s. z o.o. sp. k. w W.. Te okoliczność potwierdza zaświadczenie podpisane przez dyrektor okręgu tej spółki, L. S. (2).

W świetle tych okoliczności ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy nie wykracza poza granice swobodnej oceny materiału dowodowego i zasad logicznego rozumowania, o których mowa w art. 233 § 1 k.p.c. Stanowisko organu rentowego zawarte w apelacji w głównej mierze odnosi się do zadań przedstawiciela handlowego (...) sp. z o.o. Spółka ta handluje urządzeniem wielofunkcyjnym do kuchni o nazwie T.. Odwołująca zawarła z tą spółką umowę o świadczenie usług przedstawicielskich 30 listopada 2012 r. W załączniku nr 1 do umowy zostały wpisane szczególne wymagania, jakie musiał spełnić przedstawiciel handlowy. Był on np. zobowiązany do przeprowadzenia co najmniej trzech prezentacji tygodniowo, prowadzenia ewidencji prowadzonych prezentacji, sprzedaży minimum jednego urządzenia w miesiącznie, uczestniczenia w cotygodniowych spotkaniach grupowych organizowanych przez (...) sp. z o.o. lub jej przedstawicielom i składania spółce lub jej przedstawicielowi cotygodniowych sprawozdań z działalności (według uzgodnionych wzorów), najpóźniej do następnego poniedziałku po zakończeniu każdego tygodnia. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w spornym okresie od 18 lipca 2015 r. odwołująca nie podejmowała żadnych czynności na rzecz (...) sp. z o.o. ani (...) sp. z o.o. sp.k. Prezentowała produkt firmy (...) sp. z o.o. sp.k., której przedstawicielem był również świadek T. D.. Wprawdzie świadek ten był także przedstawicielem spółki (...), ale w lipcu 2015 r. współpracował z odwołującą w zakresie sprzedaży odkurzacza R., a nie urządzenia T. oferowanego przez spółkę (...). Sąd Apelacyjny nie dostrzega nierzetelności i fikcyjności działań odwołującej i świadka w zakresie ich współpracy w lipcu 2015 r. Z zeznań świadka T. D. wynika, że zawarł ze spółką (...) umowę o świadczenie usług przedstawicielskich, dlatego był on zobowiązany do spełnienia wymagań stawianych przedstawicielom handlowym tej firmy w zakresie obowiązku szkolenia się, uczestniczenia w spotkaniach przedstawicieli handlowych, liczby przeprowadzanych prezentacji urządzenia i liczby sprzedanych urządzeń w danym okresie. Z tego świadek był rozliczany przez spółkę (...) sp. z o.o. sp.k. Na stronie internetowej tej spółki (jak też spółki (...)) nie zostały wskazane szczególne warunki, jakie musi spełnić osoba podejmująca czynności przedstawiciela handlowego. Jest tam ogólne zaproszenie do nawiązania współpracy z tymi spółkami. Organ rentowy nie zdołał zatem wykazać, że przedstawiciel handlowy spółki (...) ma mniejsze wymagania niż na to wskazuje świadek T. D..

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska organu rentowego o nielegalności działania odwołującej tylko z tego powodu, że ta przeprowadzała prezentacje urządzenia R. działając na rzecz T. D. na podstawie umowy o świadczenie usług handlowych, zawartej między nimi 18 lipca 2015 r. Z zeznań świadka T. D. wynika, że stworzył on własną grupę przedstawicieli, z którymi nawiązywał współpracę w zakresie usług przedstawicielskich. Było to dla niego korzystne, ponieważ przedstawiciele, z którymi współpracował, pracowali na jego konto, a on dzielił się z nimi otrzymaną prowizją. Taką współpracę przedstawicielską świadek nawiązał z odwołującą w 2015 r., co potwierdza zawarta z nią 18 lipca 2015 r. umowa o świadczenie usług handlowych. Na podstawie tej umowy T. D. zobowiązał się do udostępnienia odwołującej urządzenia niezbędnego do wykonywania usługi. Z umowy tej nie wynika wprawdzie o jakie urządzenie chodzi, ale zeznania świadka i odwołującej wyjaśnia, że był nim odkurzacz R.. To, że w spornym okresie odwołująca przeprowadzała prezentacje tego urządzenia, a nie urządzenia o nazwie T., potwierdzają zeznania świadków: B. B., S. C., A. F., A. G., M. J. i M. S.. Potwierdza to również protokół z 24 lipca 2015 r., bo na podstawie tego protokołu świadek T. D. przekazał odwołującej urządzenie wielofunkcyjne R., zamówione przez świadka M. S. po prezentacji, która – jak wynika z daty umieszczonej na ankiecie zadowolenia z prezentacji urządzenia, wypełnionej przez M. S. – została przeprowadzona przez odwołującą 21 lipca 2015 r. Zeznania świadka T. D. wyjaśniają dlaczego to on mógł zawierać z klientami umowy sprzedaży odkurzacza R. i dlaczego to on pośredniczył w dostawie urządzenia od dystrybutora, a nie odwołująca. Jeżeli bowiem odwołująca – jak zeznał świadek T. D. – nie miała podpisanej umowy o współpracę z (...) sp. z o.o. sp. k., to w istocie nie mogła wystąpić do firmy o dostarczenie odkurzacza do klienta zainteresowanego kupnem tego urządzenia. W tej sytuacji nie można uznać, że umowa o świadczenie usług handlowych zawarta pomiędzy odwołującą a świadkiem T. D. w ramach prowadzonej przez nich działalności gospodarczej była pozorna w rozumieniu art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego (zwanego dalej „k.c.”). Pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego występuje bowiem wówczas, gdy strony umowy, składając oświadczenia woli, nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako zleceniobiorca nie będzie świadczyć usługi, a osoba wskazana jako zleceniodawca usługi nie będzie korzystać z jej usługi. Zeznania odwołującej i świadka T. D., a także pisemne dokumenty związane z tą współpracą potwierdzają, że usługa przedstawicielska była wykonywana przez

odwołującą. Wobec tego, stanowisko organu rentowego zmierzające do uznania pozorności działań odwołującej nie zasługuje na uwzględnienie.

Trzeba też zwrócić uwagę, że czynność prawna (w tym wypadku – umowa o świadczenie usług handlowych) nie może być – jak to sugeruje organ rentowy w zarzutach apelacyjnych – równocześnie uznana za nieważną z powodu jej pozorności (art. 83 k.c.) oraz z powodu dokonania jej z obejściem prawa (art. 58 § 1 k.c.), gdyż są to wady wzajemnie wykluczające się. Czynność zmierzająca do obejścia prawa nie może być jednocześnie czynnością pozorną, choćby z tego względu, że pierwsza zostaje rzeczywiście dokonana, druga zaś jest jedynie symulowana. Organ rentowy nie wyjaśnił, w jaki sposób umowa o świadczenie usług handlowych zawarta pomiędzy odwołującą i T. D. zmierzałaby do obejścia prawa. Niewątpliwie jednak to, że odwołująca podjęła działalność gospodarczą i zawarła umowę o świadczenie usług przedstawicielskich w celu uzyskania świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, nie uzasadnia odmowy objęcia jej ubezpieczeniem społecznym, jeżeli materiał dowodowy sprawy potwierdził faktyczne wykonywanie przez nią usługi. Chęć uzyskania tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym jest zgodna z prawem, dlatego nie można przyjąć, że jeżeli stronom umowy cywilnoprawnej zawartej w ramach prowadzonej przez te strony działalności gospodarczej przyświeca taki właśnie cel, to ich oświadczenia woli są pozorne bądź zmierzają do obejścia prawa.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że pod kątem naruszenia art. 58 k.c. bądź art. 83 § 1 k.c. mogła zostać poddana ocenie jedynie umowa o świadczenie usług handlowych – usług przedstawicielskich, która została zawarta 18 lipca 2015 r. Oba te przepisy regulują sytuację uznania czynności prawnej za nieważną. Prowadzenie działalności gospodarczej nie jest jednak czynnością prawną, dlatego samo prowadzenie działalności gospodarczej nie mogło być analizowane przez pryzmat pozorności oświadczenia woli (art. 83 § 1 k.c.) bądź czynności prawnej sprzecznej z ustawą albo zmierzającej do obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c.).

Okoliczności związane z zawarciem 18 lipca 2015 r. przez odwołującą i T. D. umowy o świadczenie usług handlowych – usług przedstawicielskich zostały potwierdzone wiarygodnymi zeznaniami odwołującej i tego świadka. Fakt świadczenia przez odwołującą usług przedstawicielskich potwierdzają również zeznania osób, którym prezentowano odkurzacz R., czyli świadkom: B. B., S. C., A. F., A. G., M. J. i M. S.. Zeznaniami tych osób nie można odmówić wiarygodności tylko z uwagi na powiązania rodzinne z odwołującą bądź relacje sąsiedzkie. Materiał dowodowy sprawy w postaci umowy z 18 lipca 2015 r. o świadczenie usług przedstawicielskich przez odwołującą na rzecz T. D. (przedstawiciela (...) sp. z o.o. sp.k.), protokół z 24 lipca 2015 r., na podstawie którego przekazano odwołującej urządzenie wielofunkcyjne R. zamówione przez klienta M. S., ankiety zadowolenia z prezentacji urządzenia przeprowadzonej 20 lipca 2015 r., 21 lipca 2015 r., 26 lipca 2015 r., 27 lipca 2015 r., 29 lipca 2015 r. świadczą o prowadzeniu przez odwołującą czynności przedstawicielskich w ramach działalności gospodarczej. Z dokumentacji przedłożonej do akt organu rentowego i akt sądowych, a także z zeznań T. D. nie wynikają okoliczności przeciwne niż te wynikające z zeznań świadków B. B., S. C., A. F., A. G., M. J. i M. S., a przez to zeznaniom tym nie można odmówić waloru wiarygodności.

Na uwagę zasługuje również to, że przed 2015 r. odwołująca prowadziła działalność gospodarczą o tym samym profilu, ale na rzecz innej firmy. Rozpoczęta 18 lipca 2015 r. działalność gospodarcza jest zatem kontynuacją działalności zawodowej, którą odwołująca prowadziła również w 2012-2013 r. 30 listopada 2012 r. odwołująca zawarła bowiem z (...) sp. z o.o. umowę o współpracy, na podstawie której zobowiązała się do stałego pośredniczenia na rzecz tej spółki za wynagrodzeniem prowizyjnym przy zawieraniu przez spółkę umów sprzedaży z klientami, w tym w szczególności do pozyskiwania klientów zainteresowanych nabyciem urządzenia wielofunkcyjnego T., organizowania i przeprowadzania prezentacji urządzenia, skłaniając klientów do zawarcia umowy oraz przyjmowania od klientów zamówień na urządzenia. Na potwierdzenie świadczenia tego rodzaju usług przedstawicielskich odwołująca przedstawiła rachunki wystawione (...) sp. z o.o. za okres od stycznia 2013 r. do września 2013 r., informacje o wysokości dochodu (straty) z pozarolniczej działalności gospodarczej w roku podatkowym 2012 i 2013, podatkową księgę przychodów i rozchodów za okres od grudnia 2012 r. do grudnia 2013 r., druki prowizyjne za zrealizowane zamówienia za okres od stycznia 2013 r. do listopada 2013 r., oświadczenia osób, które uczestniczyły w prezentacjach urządzenia wielofunkcyjnego do kuchni o nazwie T.. To, że odwołująca świadczyła

usługi przedstawicielskie na rzecz tej firmy, potwierdzają również zeznania A. F., A. G., M. J., M. P., które uczestniczyły w prezentacji T.. Świadek A. F. oraz M. P. nawet kupiły od odwołującej to urządzenie.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający do ustalenia, że E. O. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 18 lipca 2015 r. do 29 lipca 2015 r. Działalność ta była działalnością zawodową, ponownie podjętą po okresie jej nie wykonywania w 2014 r. i połowę 2015 r. To, że odwołująca nie osiągnęła żadnych przychodów w lipcu 2015 r., nie oznacza, że nie miała zamiaru prowadzenia tej działalności w sposób zorganizowany i ciągły. Uzasadnia to specyfika pracy przedstawiciela handlowego oferującego kupno kosztownego urządzenia. Aby bowiem uzyskać przychód, przedstawiciel handlowy musiał zainteresować potencjalnych klientów kupnem takiego urządzenia, a to mogło nastąpić po przeprowadzeniu prezentacji sprzętu. Odwołująca przeprowadzała takie prezentacje w spornym okresie, co oznacza, że jej działania były nastawione na osiągnięcie przychodu, a nawet zysku.

W świetle tych okoliczności odwołująca powinna podlegać w spornym okresie obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 Ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Z tego względu oddalono apelację organu rentowego na podstawie art. 385 Kodeksu postępowania cywilnego (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, w brzmieniu obowiązującym od 13 października 2017 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) – pkt II sentencji wyroku.

SSA Alicja Sołowińska SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka